

ПІДТРИМКА ВІТЧИЗНЯНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИКА В УМОВАХ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ Є ПРІОРИТЕТОМ УРЯДУ — БОГДАН ДАНИЛИШИН

З метою забезпечення інформування громадськості стосовно питань вступу України до Світової організації торгівлі та запобігання формуванню неврівноваженого уявлення щодо умов членства України у цій Організації, Міністерство економіки інформує про зобов'язання нашої країни, як члена СОТ, у сфері сільського господарства з інтересами національного виробника.

Сільське господарство завжди було важливою складовою переговорного процесу в рамках вступу України до СОТ.

На думку Міністра економіки України Богдана Данилишина, основною метою цих переговорів було забезпечення належного рівня підтримки агропромислового комплексу країни та створення умов для конкурентоспроможності вітчизняного сільськогосподарського виробника після вступу до СОТ.

Країни, що приєднуються до Організації, відповідно до Угоди СОТ про сільське господарство беруть на себе певні зобов'язання щодо державної підтримки сільського господарства, доступу до ринку сільськогосподарських і продовольчих товарів, механізму оподаткування виробництва, експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі тощо.

"Незважаючи на те, що зі вступом до СОТ держава мусила здійснити певну лібералізацію доступу до ринку, Україні вдалося відстояти свою позицію та досягти компромісу стосовно принципових питань переговорів", — відзначив Богдан Данилишин.

За словами керівника економічного відомства, успішність переговорів в даному питанні є результатом спільної конструктивної роботи як Мінекономіки, Мінагрополітики так і Торгово-економічної Місії у складі Постпредства України у Женеві.

Таким чином, Міністерство економіки інформує про основні результати роботи:

1. Державна підтримка.

Принциповим досягненням переговорів можна вважати домовленість стосовно підтримки сільського господарства, яка дозволить у майбутньому ефективно субсидувати агропромисловий комплекс.

Відповідно до загальноприйнятої практики, в системі СОТ діє правило щодо скорочення, для розвинених країн, домовленого сукупного виміру підтримки сільського господарства на 20 % протягом шести років з моменту вступу до СОТ. В рамках поточного раунду переговорів Доха-Розвиток узгоджується 30% скорочення протягом п'яти років з дати завершення переговорів.

Завдяки своїй позиції на переговорах, Україна не має зобов'язань перед СОТ із скорочення внутрішньої підтримки, що надається через "жовті" програми. Є лише зобов'язання не перевищувати домовлений річний сукупний вимір підтримки (СВП).

Щорічний СВП, який акумулює в собі окремі "жовті" програми підтримки, не повинен перевищувати для України 3 млрд 43 млн грн. При цьому, можливість надання підтримки не обмежується цим показником. Додатково Україна може кожен рік витратити на жовті програми до 5% від річної вартості виробництва валової продукції сільського господарства та до 5% від річної вартості по кожному окремому продукту.

Як і всі країни — члени СОТ, Україна не матиме обмежень на так звані "зелені" програми внутрішньої підтримки сільського господарства, вплив яких на торгівлю відсутній або мінімальний, за умови, що ці програми відповідають умовам, визначеним в Угоді СОТ про сільське господарство. Бюджетне фінансування програм "зеленої скриньки" може бути збільшено Україною, тому що воно не обмежується з боку СОТ, — на видатки на створення інфраструктури, консалтинг, маркетингові послуги, охорону навколишнього середовища, навчання, інспектування продукції, розбудову сучасної системи технічних стандартів, прискорення роботи по їх гармонізації з міжнародними та європейськими.

Таким чином, домовлений рівень державної підтримки сільського господарства, за умов певного реформування механізму надання такої підтримки, передбачає достатні можливості для захисту вітчизняного агропромислового комплексу в умовах членства у СОТ та відповідає сучасним потребам.

Наразі необхідним є реформування механізму надання державної підтримки відповідно до принципів СОТ.

Пошук оптимальних шляхів для удосконалення підтримки сільського господарства та моніторинг зобов'язань, прийнятих у рамках СОТ є одним із головних аспектів співпраці Мінекономіки та Мінагрополітики.

2. Встановлення тарифної квоти на цукор-сирець з тростини.

Найбільші суперечки у вступному процесі викликали питання про доступ до вітчизняного ринку цукру-сирцю з тростини. Питання полягало у необхідності забезпечення мінімального доступу на вітчизняний ринок відповідно до правил СОТ (не менше 5% від внутрішнього споживання). Тариф на цукор білий та цукор-сирець на рівні 50%, але не менше 300 євро за тону означав фактичне закриття ринку, неприйнятне не тільки для членів СОТ, а й для українського споживача — Україна протягом останніх років щорічно додатково ухвалювала квоти на пільговий імпорт цукру. В ході складного переговорного процесу була погоджена пропозиція української сторони про запровадження щорічної тарифної квоти в обсязі 260 тис. тонн (впливові країни — члени СОТ наполягали

на 480 тис. тонн) зі ставкою ввізного мита 2% в межах квоти на ввезення цукру-сирцю з тростини, що є оптимальним обсягом для захисту ринку, забезпечення конкуренції і створення страхового фонду на випадок неврожаю цукрового буряку. Водночас поза межами квоти українська сторона відстояла захисний митний тариф зі ставкою 50%.

Зобов'язання стосовно встановлення та розподілу тарифної квоти на цукор-сирець з тростини містяться у Звіті Робочої групи з Розгляду заявки України про вступ до СОТ (параграф 136) та у частині I розділу I — Графіку поступок і зобов'язань по товарах, затвердженого Законом України "Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі" від 10 квітня 2008 року N 250-VI. Відповідно до зобов'язань Україна повинна забезпечити запровадження та розподіл тарифної квоти на 2009 рік в обсязі 263 900 тонн.

Слід відзначити, що з метою додаткового захисту вітчизняного виробництва цукру за активної участі Мінекономіки було розроблено механізм регулювання ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини в рамках тарифної квоти відповідно до зобов'язань України як члена СОТ.

Обмеження обсягу ввезення цукру-сирцю з тростини, яке не суперечить зобов'язанням України, запроваджено Постановою КМУ від 12.11.2008 № 1002 "Про затвердження Порядку розподілу тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини" (далі Порядок), яка набрала чинності з 01.01.2009. Визначальним фактором контролю за поставками цукру-сирцю з тростини в рамках тарифної квоти є вимога подання до Мінекономіки в установленому порядку заявок від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України (далі ЗЕД), зокрема заводів-виробників цукру чи суб'єктів ЗЕД, що мають договірні відносини з виробниками, на отримання ліцензій відповідно до п.8 зазначеного Порядку.

Крім того, відповідно до п. 2 Постанови КМУ "Про затвердження порядку використання кінцевого продукту переробки цукру-сирцю з тростини, ввезеного в межах встановленої тарифної квоти" від 27.12.2008 № 1125, весь обсяг імпортованого цукру-сирцю з тростини підпадає під контроль Мінагрополітики та асоціації "Укрцукор". На підставі неофіційних консультацій з експертами Постійної місії Європейської комісії при СОТ, можна зробити висновок, що відзначений механізм контролю практично унеможливає ввезення цукру-сирцю з тростини на територію України без згоди на це Мінагрополітики, асоціації "Укрцукор", або виробників цукру та суб'єктів ЗЕД, пов'язаних з ними контрактними домовленостями.

3. Застосування спеціальних режимів оподаткування ПДВ сільськогосподарських товаровиробників.

Важливим моментом переговорів стало також збереження Україною права застосування спеціального режиму оподаткування ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників шляхом акумуляції, що в умовах нестачі вільних бюджетних коштів є

вагомим та дієвим механізмом непрямої підтримки сільськогосподарських товаровиробників (щорічно близько 2 млрд грн.).

Слід зазначити, що окремі країни — члени СОТ обгрунтовано відзначали невідповідність режиму акумуляції ПДВ вимогам Статті III ГАТТ 1994 „Національний режим щодо внутрішнього оподаткування та регулювання”, відповідно до якої "Товари, які походять з території будь-якої сторони, імпортовані на територію будь-якої іншої сторони, не повинні підпадати, прямо чи опосередковано, під внутрішні податки та інші внутрішні збори будь-якого роду, які перевищують податки та збори, що прямо чи опосередковано застосовуються до аналогічних вітчизняних товарів...".

Незважаючи на це, делегація України змогла захистити режим акумуляції ПДВ, який передбачає застосування ПДВ за ставкою 20 % щодо всієї реалізованої сільськогосподарської продукції, незалежно від того, чи вона імпортована, чи вироблена на території України. Отже, відповідно до зобов'язань держави перед СОТ, у сільськогосподарському секторі відносин не забороняється використовувати механізм акумуляції ПДВ, направлений на підтримку вітчизняних виробників.

Крім того, з метою виконання зобов'язань, прийнятих у рамках СОТ та забезпечення належного рівня підтримки сільськогосподарських товаровиробників в умовах СОТ були прийняті певні законодавчі зміни, спрямовані на збереження непрямої підтримки аграріїв в умовах членства в СОТ.

Так, Законом України "Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України", який було прийнято в цілому 31.10.2008 № 639 — VI, внесено зміни до законів України "Про податок на додану вартість" та "Про оподаткування прибутку підприємств" в частині скасування нульової ставки і виплати дотацій переробним підприємствам, які передбачають поширення з 1 січня поточного року режиму акумуляції сільськогосподарськими підприємствами коштів ПДВ на всі операції з поставки агропродукції власного виробництва та продуктів її переробки, включаючи продаж молока і м'яса переробним підприємствам та продукцію підакцизних товарів.

4. Участь у переговорах раунду Доха-Розвиток у сфері сільського господарства.

Проект домовленості країн-членів СОТ у сфері сільського господарства містить в собі зобов'язання стосовно суттєвої лібералізації торгівлі сільськогосподарською продукцією, зокрема значного скорочення рівнів субсидування та тарифів. Останній проект домовленості розповсюджений у "липневому 2008 пакеті" (документ TN/AG/W/4/Rev.3) містить умови щодо формул 30% скорочення субсидій, що викривляють торгівлю, тарифів та інші питання.

Однак, завдяки консультаціям, проведених у рамках СОТ, Україна приєдналася до групи країн, які нещодавно вступили до Організації, що дає додаткові конкурентні переваги на світовому ринку та сприяє збереженню рівня підтримки сільського господарства та тарифів незалежно від результатів раунду Доха-Розвиток.